

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 17Co/173/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8612205172
Dátum vydania rozhodnutia: 27. 12. 2013
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jana Burešová
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2013:8612205172.1

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v právnej veci žalobcu W. M., nar. XX.XX.XXXX, bytom X. XXX/XX, L., právne zastúpeného JUDr. Igorom Šafrankom, advokátom so sídlom Sov hrdinov 163/66, Svidník, proti žalovanému Provident Financial, s.r.o., so sídlom Mlynské Nivy 49, Bratislava, IČO: 35 805 731, právne zastúpenému De minimis, spol. s r.o., so sídlom Mateja Bela 6, Bratislava, IČO. 36 868 949, o určenie neplatnosti úverovej zmluvy príslušenstvom, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Svidník č. k. 4C/197/2012-101 zo dňa 05.06.2013 jednohlasne takto

rozhodol:

Zrušuje rozsudok súdu prvého stupňa a vracia vec na ďalšie konanie a rozhodnutie.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom prvostupňový súd návrh zamietol a účastníkom nepriznal náhradu trov konania.

Rozhodnutie právne odôvodnil podľa § 52, §53 a §101 Občianskeho zákonníka a § 80 písm. c) O.s.p. tým, že žalobca sa žalobou domáhal voči žalovanému určenie neplatnosti úverovej zmluvy č. 367446338 z dôvodu neprijateľných zmluvných podmienok a nekalých obchodných praktík. Účastníkom je však známe, že nárok žalovaného voči žalobcovi z predmetnej úverovej zmluvy je premlčaný, na čo žalovaný poukázal aj vo svojom vyjadrení. Z toho prvostupňový súd vyvodil, že žaloba v štádiu premlčania nároku žalovaného voči žalobcovi nemá právne opodstatnenie, ide o akademický spor, a preto žalobca nemá naliehavý právny záujem na určení neplatnosti právneho úkonu podľa § 80 písm. c) O.s.p.. Prvostupňový súd taktiež poukázal na to, že žalobca nepreukázal svoje tvrdenia, že sa dostal do finančných problémov, pretože jeho vlastné prehlásenie v zákazníckej karte svedčí o opaku. O trovách konania rozhodol súd podľa § 150 ods. 1 O.s.p..

Proti rozsudku sa v celom jeho rozsahu v zákonnej lehote odvolal žalobca. V odvolaní namietal nesprávne právne posúdenie veci prvostupňovým súdom vo vzťahu k nedostatku naliehavého právneho záujmu, pretože podľa názoru žalobcu má spotrebiteľ vždy naliehavý právny záujem na určení neprijateľnosti zmluvnej podmienky. Samotné právo na primerané finančné zadostučinenie podľa § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa vychádza z predpokladu úspechu v súdnom konaní. Odvolateľ poukázal na to, že postupom súdu prvého stupňa mu bolo odňaté právo na súdnu ochranu, pretože súd sa vôbec nezaoberal neprijateľnosťou zmluvných podmienok. Vo vzťahu k prvostupňovým súdom konštatovanému premlčaniu odvolateľ poukázal na rozhodnutie Súdneho dvora EÚ č. C-473/00. Taktiež poukázal na rozhodnutia Okresného súdu Prešov sp. zn. 9C/94/2012 a sp. zn. 13C/6/2013 týkajúce sa neprijateľnosti administratívneho poplatku a odmeny za zabezpečenia splátok úveru. Žiadal napadnutý rozsudok zrušiť a vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Žalovaný vo vyjadrení k podanému odvolaniu uviedol, že žalobca podal žalobu o určenie neplatnosti zmluvy o úvere, z ktorej žalobca nesplatil žalovanému ani len istinu úveru a všetky nároky žalovaného už boli v čase podania žaloby premlčané. Jediným cieľom podanej žaloby je určenie neplatnosti zmluvy o úvere, bez čohokoľvek ďalšieho, pričom v celom konaní nespomenul, v čom má spočívať

naliehavosť jeho právneho záujmu na požadovanom určení, ale naopak takmer na stranu vyčíslil trovy konania. Žalobca prvýkrát spomína finančné zadosťučinenie až v odvolaní, čo je z pohľadu koncentrácie konania nepoužiteľné. Žalovaný vo vyjadrení ďalej uviedol, že inštitút premlčania je stabilizujúcim prvkom zabezpečujúcim právnu istotu pre účastníkov právnych vzťahov a že prieskum neprijateľných zmluvných podmienok je prostriedok na zabránenie tomu, aby bol spotrebiteľ viazaný takýmito podmienkami. Pokiaľ však už riziko pominulo, nejedná sa o primeraný a ani účinný prostriedok pre ochranu spotrebiteľa. Žalobu považuje žalovaný za samoučelnú, nechrániacu žalobcu a ani iných spotrebiteľov, keďže predmet konania je formulárová zmluva, ktorú už žalovaný nepoužíva viac ako 5 rokov a nároky z týchto zmlúv sú už premlčané. Preto žalovaný žiadal napadnutý rozsudok potvrdiť a uplatnil si právo na náhradu trov odvolacieho konania.

Odvolací súd v rámci kompetencií podľa § 10 ods. 1 O.s.p. na základe podaného odvolanie preskúmal rozsudok súdu prvého stupňa v jeho napadnutej časti spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo v zmysle zásad uvedených v ust. § 212 O.s.p., bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa ust. § 214 ods. 1, 2 O.s.p. a zistil, že napadnuté výroky rozsudku je potrebné zrušiť.

Podľa ustanovenia § 100 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka právo sa premlčí, ak sa nevykonalo v dobe v tomto zákone ustanovenej (§ 101 až 110). Na premlčanie súd prihliadne len na námietku dlžníka. Ak sa dlžník premlčania dovoľá, nemožno premlčané právo veriteľovi priznať.

Podľa § 101 Občianskeho zákonníka pokiaľ nie je v ďalších ustanoveniach uvedené inak, premlčacia doba je trojročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz.

Návrhom na začatie konania možno uplatniť, aby sa rozhodlo najmä o určení, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem (§ 80 písm.c/ O.s.p.).

Podľa § 52 ods. 1 až 4 Občianskeho zákonníka spotrebiteľskou zmluvou je každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom. Ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách, ako aj všetky iné ustanovenia upravujúce právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, použijú sa vždy, ak je to na prospech zmluvnej strany, ktorá je spotrebiteľom. Odlišné zmluvné dojednania alebo dohody, ktorých obsahom alebo účelom je obchádzanie tohto ustanovenia, sú neplatné. Dodávateľ je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. Spotrebiteľ je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti.

Podľa § 53 ods. 1 až 3 Občianskeho zákonníka spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len "neprijateľná podmienka"). To neplatí, ak ide o predmet plnenia, cenu plnenia alebo ak boli neprijateľné podmienky individuálne dojednané. Za individuálne dojednané zmluvné ustanovenia sa nepovažujú také, s ktorými mal spotrebiteľ možnosť oboznámiť sa pred podpisom zmluvy, ak nemohol ovplyvniť ich obsah. Ak dodávateľ nepreukáže opak, zmluvné ustanovenia dohodnuté medzi dodávateľom a spotrebiteľom sa nepovažujú za individuálne dojednané.

Podľa § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka neprijateľné podmienky upravené v spotrebiteľských zmluvách sú neplatné.

Podľa § 53a ods. 1 Občianskeho zákonníka v znení zákona č. 575/2009 Z.z. ak súd určil niektorú zmluvnú podmienku v spotrebiteľskej zmluve, ktorá sa uzatvára vo viacerých prípadoch, a je obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy podstatným spôsobom neovplyvňuje alebo vo všeobecných obchodných podmienkach za neplatnú z dôvodu neprijateľnosti takejto podmienky, alebo nepriznal plnenie dodávateľovi z dôvodu takejto podmienky, dodávateľ je povinný zdržať sa používania takejto podmienky alebo podmienky s rovnakým významom v zmluvách so všetkými spotrebiteľmi. Dodávateľ má rovnakú povinnosť aj vtedy, ak mu na základe takejto podmienky súd uložil vydať spotrebiteľovi bezdôvodné obohatenie, nahradiť škodu alebo zaplatiť primerané finančné zadosťučinenie. Rovnakú povinnosť má aj právny nástupca dodávateľa.

Podľa § 879I Občianskeho zákonníka ustanoveniami tohto zákona (zákona č. 575/2009 Z.z.) sa spravujú právne vzťahy vzniknuté do 28. februára 2010; vznik týchto právnych vzťahov, ako aj nároky z nich uplatnené pred 1. marcom 2010 sa posudzujú podľa doterajších predpisov.

Podľa článku 7 Smernice Rady 93/13 EHS zo dňa 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách:

1. Členské štáty zabezpečia, aby v záujme spotrebiteľov a súťažiacich existovali adekvátne a účinné prostriedky, ktoré by zabránili súvislému uplatňovaniu nekalých podmienok v zmluvách uzavretých so spotrebiteľmi zo strany predajcov alebo dodávateľov.
2. Prostriedky uvedené v odseku 1 zahrňujú ustanovenia, podľa ktorých osoby alebo organizácie s legitímnym záujmom podľa príslušného národného práva na ochranu spotrebiteľov, môžu požiadať súdne dvory alebo kompetentné administratívne orgány o rozhodnutie, či sú zmluvné podmienky navrhované pre všeobecné uplatňovanie nekalé, takže môžu uplatniť vhodné a účinné prostriedky k zabráneniu ďalšieho uplatňovania takých podmienok.

V prvom rade odvolací súd poznamenáva, že pokiaľ žalobca v odvolaní poukázal na rozhodnutie Súdneho dvora EÚ vo veci C-473/00 zo dňa 21.11.2002 (Cofidis SA proti Jean-Louis Fredout), tak je nutné konštatovať, že uvedený rozsudok sa netýkal premlčania nároku na plnenie zo spotrebiteľskej zmluvy, ale premlčania možnosti súdu preskúmať prijateľnosť zmluvných podmienok zo spotrebiteľskej zmluvy (stanoveného vnútroštátnym právom).

Prvostupňový súd zamietol žalobu z dôvodu, že žalobca nemá naliehavý právny záujem na určenie neplatnosti zmluvy o úvere s poukazom na to, že nároky žalovaného voči nemu z tejto zmluvy sú premlčané uplynutím trojročnej premlčacej doby podľa § 101 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Ani premlčanie nároku však nevylučuje možnosť úspešného uplatnenia práva zo strany žalovaného voči žalobcovi (spotrebiteľovi) za predpokladu, že by v prípadnom súdnom konaní spotrebiteľ (ako žalovaný) námietku premlčania nevzniesol. Navyše odvolaciemu súdu sú z jeho činnosti známe prípady uplatňovania aj premlčaných nárokov zo spotrebiteľských zmlúv zo strany dodávateľov (resp. spoločností zaoberajúcimi sa vymáhaním pohľadávok), pričom k žalobám sú prikladané rôzne listiny, ktoré majú plniť účel uznania dlhu zo strany spotrebiteľa (dlžníka), v dôsledku ktorého sa má dlh podľa žalobcov považovať za nepremlčaný v súlade s druhou vetou § 110 Občianskeho zákonníka. Odvolací súd týmto nenaznačuje, že by k takýmto praktikám malo dochádzať aj zo strany žalovaného. Žalovaný však sám uviedol, že predmetná úverová zmluva je formulárovou zmluvou, ktorú žalovaný používal pred viac ako piatimi rokmi, a teda zmlúv s rovnakými zmluvnými podmienkami (ktoré by podľa návrhu žalobcu mali byť podrobené súdnej kontrole z hľadiska ich prijateľnosti) je nepochybne väčšie množstvo. Aj za predpokladu, že by tvrdenia žalovaného o tom, že všetky jeho nároky z týchto formulárových zmlúv boli v súčasnosti premlčané podľa § 101 Občianskeho zákonníka, nevylučuje to možnosť domáhania sa vydania bezdôvodného obohatenia spotrebiteľov voči dodávateľovi, ak došlo zo strany spotrebiteľov k plneniu na základe neprijateľných zmluvných podmienok. V prípade úmyselného bezdôvodného obohatenia (čo bolo pri neprijateľných podmienkach viackrát judikované - viď napr. rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3Co/41/2012 zo dňa 06.03.2013) je pritom objektívna premlčacia doba podľa § 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka desaťročná.

Preskúmanie zmluvných podmienok vo formulárovej zmluve o úvere z hľadiska ich prijateľnosti má význam nielen vo vzťahu ku konkrétnemu spotrebiteľovi, ale aj vo vzťahu k iným spotrebiteľom, ktorí uzatvorili s dodávateľom rovnakú formulárovú zmluvu. Určenie neplatnosti niektorej zo zmluvných podmienok z dôvodu jej neprijateľnosti má v zmysle § 53a Občianskeho zákonníka za následok vznik povinnosti dodávateľa zdržať sa používania takejto podmienky alebo podmienky s rovnakým významom v zmluvách so všetkými spotrebiteľmi do budúcnosti.

Pokiaľ ide o naliehavý právny záujem žalobcu (spotrebiteľa) na určenie neplatnosti zmluvy o úvere z dôvodu neprijateľných zmluvných podmienok, odvolací súd poukazuje aj na odôvodnenie uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 M Cdo 1/2009 zo dňa 31.07.2009, podľa ktorého, cit.: „Za určovací žalobu v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p. považuje súdna prax aj žalobu o neplatnosť právneho úkonu, ako jeden z právnych prostriedkov ochrany spotrebiteľa. Naliehavý právny záujem žalobcu na určenie neplatnosti právneho úkonu je potrebné skúmať so zreteľom na individuálne okolnosti prípadu, predovšetkým so zreteľom na cieľ sledovaný podaním určovacej žaloby a konečný zmysel žalobcom

navrhovaného rozhodnutia (porovnaj aj rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 3 Cdo 224/2008).

Pri skúmaní podmienok uvedených v § 80 písm. c/ O.s.p., umožňujúcich riešenie práva, resp, právneho vzťahu súdnym rozhodnutím treba vychádzať z toho, že naliehavý právny záujem na určení neplatnosti zmluvy o úvere, pôžičke má žalobca - spotrebiteľ (ktorého špecifické postavenie ako slabšej strany v spore osvedčuje predovšetkým úprava v komunitárnom práve, početná judikatúra súdov európskych spoločenstiev, v nie poslednom rade i domáca právna úprava), pretože potrebuje mať vyriešenú otázku, aký je jeho skutočný dlh nad rámec poskytnutých finančných prostriedkov v prípade čiastočnej neplatnosti zmluvy, týkajúcej sa odplaty (úroky, poplatky). Jeho postavenie sa stane istejšie, nebude vystavený sankciám za nezaplatenie odplaty; ktorá je v rozpore s dobrými mravmi (§ 39 Občianskeho zákonníka). V tejto súvislosti sa dovolací súd stotožňuje s názorom prezentovaným v mimoriadnom dovolaní, že právny úkon sa prieči dobrým mravom, ak sa jeho obsah, bez ohľadu na zmluvnú voľnosť ho stanovíť a bez ohľadu na to, kto rozpor s dobrými mravmi zaviniť, ako i na to, či druhá strana pri vzniku zmluvy bola v dobrej viere, dostane do rozporu so všeobecne uznávaným názorom, ktorý vo vzťahu medzi ľuďmi určuje (niekedy aj v právnych normách), aký má byť obsah tohto právneho úkonu tak, aby bol v súlade so základnými morálnymi zásadami.“

Podľa názoru odvolacieho súdu žalobca (spotrebiteľ) vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti má naliehavý právny záujem na určení neplatnosti zmluvy o úvere, ktorá obsahuje neprijateľné zmluvné podmienky a to aj po premlčaní nárokov, ktoré by si žalovaný (dodávateľ) mohol voči nemu z tejto zmluvy uplatniť. Preskúmanie zmluvných podmienok z hľadiska ich prijateľnosti je naplnením citovaného článku 7 Smernice Rady 93/13/EHS.

Zamietnutím žaloby spotrebiteľa bez toho, aby sa súd zaoberal neprijateľnosťou ním namietaných zmluvných podmienok odňal prvostupňový súd žalobcovi možnosť konať pred súdom. Odvolací súd preto rozsudok súdu prvého stupňa podľa § 221 ods. 1 písm. f) O.s.p. zrušil a podľa § 221 ods. 2 O.s.p. vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie a rozhodnutie.

Úlohou prvostupňového súdu bude preskúmať žalobcom namietané zmluvné podmienky z hľadiska ich prijateľnosti podľa § 53 Občianskeho zákonníka a následne rozhodnúť o návrhu žalobcu. Prvostupňový súd rozhodne aj o trovách odvolacieho konania (§ 224 ods. 3 O.s.p.).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.